

No: 1412 – Mahreç İşareti

SARIKAMIŞ OBSİDYEN TAŞI

Tescil Ettiren

KARS TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 25.09.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 18.07.2023 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1412
Tescil Tarihi	: 18.07.2023
Başvuru No	: C2021/000361
Başvuru Tarihi	: 25.09.2021
Coğrafi İşaretin Adı	: Sarıkamış Obsidyen Taşı
Ürün / Ürün Grubu	: Volkanik cam / Diğer ürünler
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Kars Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Yusufpaşa, Karadağ Cad. No:1, 36000 Merkez KARS
Coğrafi Sınır	: Kars ili Sarıkamış ilçesi
Kullanım Biçimi	: Sarıkamış Obsidyen Taşı ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Sarıkamış Obsidyen Taşı ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Sarıkamış Obsidyen Taşı; Sarıkamış ilçesinde çıkan ve kristal yapısı olmayan volkanik kökenli kayaçtan elde edilen volkanik camdır. Atomik yapısı bütünüyle düzensiz olup amorf yapıdadır. Yapısı ince olduğundan kırılmaya meyillidir ve şekil verilmesi oldukça zordur.

Sarıkamış Obsidyen Taşı yarı değerli süs taşı sınıfındadır. Opak yüzeyli obsidyenler masaj taşı, yarı saydam olanlar ise süs eşyası üretiminde kullanılır.

Sarıkamış ilçesi, yüksek ve dağlık bir yer olup sert karasal iklime sahiptir. Bu sebeple, akışkanlıkları az olan lavlar yüzeye çıkınca hızlıca soğuyup kristalleşmeden donar ve bu durum Sarıkamış Obsidyen Taşının, taş görünümünde olmasına rağmen volkanik cam türü olmasını sağlar. Yüzey ve yüzeye yakın yerlerde oluşur.

Sarıkamış Obsidyen Taşı çoğunlukla damarlar (dayklar) şeklinde bulunur. Sarıkamış Obsidyen Taşının damarları, yoğun ve kırık-çatlaklı olup yer yer perlitleşmeler oluşur. Perlitleşme, kırık-çatlaklar boyunca gelişir ve ince obsidyen damarlarında az, damarlarda ise daha fazladır. Çoğunlukla santimetrik kalınlıklarda görülen perlitleşmeler; lifsi, sedefimsi parlıtlı, gri, yeşilimsi-gri renklidir. Perlit lifleri arasında milimetrik boyutlarda korunmuş obsidyen parçaları bulunabilir. Obsidyen damarları içinde ışınal perlit lifleri nadiren görülür. Bu ışınal perlitler 40 cm'ye ulaşan çaptadır.

Sarıkamış Obsidyen Taşının rengi, genellikle siyah ve kahverengi olup siyaha daha sık rastlanır. Az miktarda yeşil ve karışık saydam renkte de bulunur.

Siyah Sarıkamış Obsidyen Taşı, midye kabuğu şeklinde kırılım özelliğine sahiptir. Siyah obsidyenler arazi yüzeyinde veya yol yarmaları tarafından kesilen 10-50 cm kalınlığında damarlar şeklinde bulunur. Arazi yüzeyinde bulunanlar yaklaşık 5-30 cm çapında, 1-3 kg ağırlığındadır.

Kahverengi Sarıkamış Obsidyen Taşı; arazideki yol yarmaları sonucu açığa çıkmış damarlar içinde siyah obsidyenlerle karışık olarak bulunur. Siyah obsidyenlere göre daha küçük çap ve kütleyle sahip olup ortalama 10-15 cm kalınlığında, 50 g-1 kg ağırlığındadır. Bu nedenle kahverengi obsidyenler; kolye, yüzük ve tesbih gibi küçük eşya imalatı için uygundur. Midye kabuğu şeklinde, kristal veya kalem biçimli kırınımlar gösterir. Kahverengi obsidyenler; salt kahverengi veya maun (mahogany) olarak da nitelendirilen, kahverengi içinde siyah obsidyen damarlı veya lekeli renklerde ya da kahverengi içinde beyaz perlit karışımlı beyaz lekeli şekilde bulunur. Parlak ve camsı yapıda olmalarına rağmen ışığı geçiren formda değildir.

Sarıkamış Obsidyen Taşının bazı özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1: Sarıkamış Obsidyen Taşının bazı özellikleri

Özellik	Değer
Renk	Siyah ve kahverengi
Ana bileşenler	Volkanik cam
Doku	Masif
Tane büyüklüğü	İnce taneli
Sertlik (Mohs ölçeği)	5-6
Şekil	Midye kabuğu şeklinde(konkoidal)

Doku	Hiyalin
Atomik yapı	Düzensiz, amorf

Tablo 2: Sarıkamış Obsidyen Taşının, renklerine göre bileşiminde bulunan mineral maddeler

Siyah Sarıkamış Obsidyen Taşı	
Mineral madde	Değer (%)
SiO ₂	75,50-76
TiO ₂	0,10
Al ₂ O ₃	12,80-13,20
Fe ₂ O ₃	1,40-2,10
MgO	0,10
MnO	0,10
CaO	0,40-0,50
Na ₂ O	4,70-4,80
K ₂ O	3,90-4,10
Metalik madde	Değer (ppm)
Pb, Sb, V, Zn, Ni, Co, Bi, Mo, As	<5
Mn	95-2336
Cu	3-5
Au	<40
Cd	<3
Ag	<1
Kahverengi Sarıkamış Obsidyen Taşı	
Mineral madde	Değer (%)
SiO ₂	75,60-75,70
TiO ₂	0,10
Al ₂ O ₃	12,90
Fe ₂ O ₃	1,80-1,90
MgO	0,10
MnO	0,10
CaO	0,50-0,60
Na ₂ O	4,40-4,50
K ₂ O	4,10-4,20
Metalik madde	Değer (ppm)
Pb	5-10
Sb, V, Zn, Ni, Co, Bi, Mo	<5
Mn	145-189
Cu	3-5
Au	<40
Cd	<3
Ag	<1

Sarıkamış Obsidyen Taşının geçmişi eskiye dayanır. Sarıkamış ilçesinin ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınırla ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Sarıkamış Obsidyen Taşı, yüzey ve yüzeye yakın yerlerde tabakalar arasında damar halinde bulunduğu için araç kullanılmadan elle toplanır. İstenilen ebatta çıkarılabilir.

Toplanan / çıkarılan Sarıkamış Obsidyen Taşları, araçlarla işlenecekleri fabrikalara getirilerek boyut ve renge göre sınıflandırılır. Bu sınıflandırmada opak obsidyenler masaj taşı; yarı saydam ve renkli olanlar ise süs eşyası üretiminde kullanılmak üzere ayrılır.

Isınma ve sürtünmeyi minimize etmek için kaba kesim makinesindeki bıçak ve yontuculara bor yağı sürülür ve sınıflandırılmış obsidyenler, 5-10 cm kalınlığında dilimler halinde kesilir. Kesim işleminde; çatlaklara, damarlara, sıvı veya gaz kapanımlarına ve gelişmiş dilinim yüzeylerine dikkat edilerek kapanımlar, taşların merkezinde tutulur. Birden fazla dilinim gelişmiş olan taşlar kesilmez. Dilinimi olan taşlarda kesim yapılacaksa kesim yönü, zayıflık yönüne paralel olacak şekilde ayarlanır.

Kaba kesimle elde edilen dilimler, dilim makinelerine aktararak üretimi hedeflenen kolye ucu, tespih tanesi gibi nihai ürünlerin boyutlarına göre kesilip küçültülür. Küçültülen taşlar, piyon adı verilen aparatlara yapıştırıcıyla yapıştırılır; hattaki ürün kalıplarına paralel olarak şekillendirme yapan kabaşon makinelerine takılır ve ürüne son şekli verilerek tutucu piyonlardan ısı verilerek ayrılır.

Süs eşyası üretiminde kullanılacak Sarıkamış Obsidyen Taşı, kabaşon makinesinde şekillendirilerek kubbe şekli verilir. Kabaşon işlenecek taş en çok oval, yuvarlak veya serbest formlarda işlenir.

Fasetleme işlemi, Sarıkamış Obsidyen Taşının ışığı yansıtma açıları hesaplanmış desenlere göre şekillendirilmesi amacıyla yapılır. Desen seçilirken en fazla yansıma, en iyi renk veya her ikisi birden amaçlanır. Seçilen desene göre her bir yüzeyin birbiriyle nokta olarak birleşmesi esas alınarak işlem uygulanır.

Küre veya boncuk şekli verilecek Sarıkamış Obsidyen Taşı, küre-boncuk makinesinde 1,5-8 mm arasında küre haline getirilir. Daha büyük küreler elde etmek için kabaşon makinesi kullanılır.

Sarıkamış Obsidyen Taşını delmede kullanılan delme makineleri, çok yüksek devirli elektrik motoruna sahiptir. Bu özellik, delme işleminde taşın çatlamasını veya kırılmasını engeller. İşlem sırasında delme kolu taş üzerinde yeterince dik tutulmalı ve sürtünmeden doğan ısıyı önlemek için taş üzerine su dökülmelidir. Delme makinelerinde oyma ve kabartma gibi işlemler de yapılabilir.

Sarıkamış Obsidyen Taşının sivri köşe ve keskin kenarları, taşların tambur makinesi içinde silisyum karbür tozları ile döndürülmesi suretiyle düzeltilir. Tamburdan çıkarılan taşlar yıkanır ve silisyum karbür tozları temizlenir. Daha sonra taşlar tambura konur ve yine döndürülerek parlatma işlemi yapılır. Düzeltme ve parlatma amacıyla kullanılan makineler, dönme hareketiyle ve titreşim hareketiyle çalışanlar olmak üzere ikiye ayrılır. İşlemin tamamlanması dönme hareketiyle çalışan makinalarda birkaç haftayı bulurken, titreşim hareketiyle çalışanlarda 5-13 gün sürer. Elle cilalama işlemlerinde, polisaj masaları veya cilalama tamburları tercih edilir. Cilalama tamburlarında parlatma işlemi; yatay yönde dönen, motorla çalışan, farklı genişlikteki kanallardan oluşan diskin üzerinde yapılır. Metal veya ahşap çubuğun ucuna mum ile yapıştırılmış kabaşon, dönmekte olan tamburun uygun bir kanalındaki su ve parlatma tozuna batırıldıktan sonra sürtülerek parlatılır. Kabaşonlar, aralıklarla suya ve toza tekrar batırılır ve tambur üzerindeki kanallarda farklı pozisyonlarda tutulur istenilen üretimde kullanılmak üzere şekil verilerek son hali verilir.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Sarıkamış Obsidyen Taşının geçmişi eskiye dayanır. Sarıkamış ilçesinin ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınırla ün bağı bulunan Sarıkamış Obsidyen Taşının tüm üretim aşamaları, belirtilen coğrafi sınırda gerçekleştirilmelidir.

Denetleme:

Denetimler; Kars Ticaret ve Sanayi Odası koordinatörlüğünde; Kars Ticaret ve Sanayi Odasından, Sarıkamış Kaymakamlığından, Kafkas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinden konuda uzman birer personelin katılımıyla 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler düzenli olarak her yıl en az bir kez ayrıca şikâyet olması durumunda her zaman yapılır.

Denetim mercii, aşağıdaki kriterlere bağlı olarak denetim faaliyetlerini gerçekleştirir.

- Obsidyen taşının Sarıkamış ilçesinden çıkarılması.
- Renk ve sertlik başta olmak üzere ürün özelliklerinin uygunluğu.
- Üretim metoduna uygunluk.
- Sarıkamış Obsidyen Taşı ibaresinin ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.